

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.50)

УДК:331.5.024.5

*А. І. Капліна,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту та інформаційних технологій,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрно-економічний університет»
ORCID ID: 0000-0001-6714-797X*

МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*A. Kaplina
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Management and Information Technologies,
Kherson State Agrarian and Economic University*

YOUTH ENTREPRENEURSHIP: PROBLEMS AND SOLUTIONS

У статті розглянуто проблеми важливості залучення молоді у розвиток малого та середнього підприємництва. Орієнтація на створення умов підтримки молодих підприємців та необхідних гарантій їх діяльності будуть сприяти самореалізації молодій людини. Нажаль, у даний час в нашій країні спостерігається рецесія. Вивчаючи статистичні дані, можна спостерігати дві негативні тенденції. Перша – зниження кількості молоді, які відкривають свою справу, та друга – велика кількість закритих підприємств протягом першого року. В багатьох випадках це пов'язано з недостатньо ефективним функціонуванням існуючого організаційно-економічного механізму підтримки та розвитку молодих підприємців. Суспільство потребує розвитку, стимулювання та розповсюдження молодого підприємництва. Його особливості, пов'язані з ініціативністю, адаптивністю та здатністю молодих людей ризикувати, можуть стати локомотивом розвитку регіональної економіки. Основною метою даного дослідження є вивчення проблем розвитку молодіжного підприємництва та оцінка можливостей застосування теорії зацікавлених сторін для їх зниження.

The article examines the importance of involving young people in the development of small and medium-sized enterprises. The focus on creating conditions for supporting young entrepreneurs and the necessary guarantees of their activities will contribute to the self-realization of a young person. Unfortunately, there is currently a recession in our country. By studying statistics, you can see two negative trends. The first is a decrease in the number of young people opening their business, and the second is a large number of closed enterprises during the first year. In many cases, this is due to the insufficiently effective functioning of the existing organizational and economic mechanism for supporting and developing young entrepreneurs. Society needs to develop, stimulate and distribute young entrepreneurship. Its features related to initiative, adaptability and the ability of young people to take risks can become a locomotive for the development of the regional economy. The main purpose of this study is to study the problems of youth entrepreneurship development and assess the possibilities of applying stakeholder theory

to reduce them. To solve the problems of youth entrepreneurship, the state must involve civil society institutions, social and non-profit organizations, entrepreneurs themselves. At the same time, it is important to understand that young people should be a direct participant in solving regional problems and should not be only in the role of the object of education, training and socialization. These measures, we believe, will contribute to the development of youth entrepreneurship, creating favorable conditions for this; the state, in turn, initiates the involvement of young people in entrepreneurial activity. Today, many young people are interested in opening their own business, doing entrepreneurship, but not much dare. After analyzing many sources, entrepreneurship can be defined as a risky economic activity aimed at systematic profit from the production and sale of goods, provision of services, performance of works. Young people think creatively, ambitious and ready to change the world, take risks, not just make a profit. This social group is the most active among society, which quickly responds to any changes in life and effectively perceives the positive aspects of them.

Ключові слова: *молодіжне підприємництво; освіта; бізнес-суспільство; наука; стейкхолдери.*

Key words: *youth entrepreneurship; education; business society; science; stakeholders.*

Постановка проблеми. Важливість залучення молоді у розвиток малого та середнього підприємництва неодноразово підкреслювали у своїх виступах Президент України, Прем'єр міністр, керівники політичних партій та багато політичних діячів. У своїх виступах вони вказують на те, що молодіжне підприємництво є одним з найважливіших пріоритетів соціально-економічного розвитку держави. Орієнтація на створення умов підтримки молодих підприємців та необхідних гарантій їх діяльності будуть сприяти самореалізації молодій людині. Нажаль, у даний час в нашій країні спостерігається рецесія. Вивчаючи статистичні дані, можна спостерігати дві негативні тенденції. Перша – зниження кількості молоді, які відкривають свою справу, та друга – велика кількість закритих підприємств протягом першого року. В багатьох випадках це пов'язано з недостатньо ефективним функціонуванням існуючого організаційно-економічного механізму підтримки та розвитку молодих підприємців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує безліч статей та програмних документів, що розглядають проблеми залучення молоді до підприємницької діяльності. Фундамент у вирішенні окремих проблем в рамках цього питання заклали такі науковці, як Т. Збрицька, Ю. Щотова, А. Левченко, І.Думанська; теоретичні напрацювання у сфері розв'язання проблем зайнятості молоді здійснені представниками економічної науки, зокрема Е. Лібановою, А. Колотом, І. Демченко, М. Долішнім, В. Петюхом, О. Грішнвою.[1, с. 196].

Постановка завдання. Суспільство потребує розвиток, стимулювання та розповсюдження молодого підприємництва. Його особливості, пов'язані з ініціативністю, адаптивністю та здатністю молодих людей ризикувати, можуть стати локомотивом розвитку регіональної економіки. Основною метою даного дослідження є вивчення проблем розвитку молодіжного підприємництва та оцінка можливостей застосування теорії зацікавлених сторін для їх зниження.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі досить важко визначити зі сферою діяльності. Сьогодні багато молоді зацікавлені у відкритті власного бізнесу, зайнятися підприємництвом, проте не багато на це наважуються. Проаналізувавши багато джерел, підприємництво можна визначити як ризиковану економічну діяльність, спрямовану на систематичне отримання прибутку від виробництва та продажу товарів, надання послуг, виконання робіт. Молодь креативно мислить, амбітна та готова змінювати світ, ризикувати, а не тільки отримувати прибуток. Дана соціальна група – найбільш активна серед суспільства, яка швидко реагує на будь які зміни у житті та ефективно сприймає позитивні її сторони.

Феномен молодіжного підприємництва активно розглядається науковими спільнотами, і всі зупиняються на думці, що розглядати його необхідно з урахуванням особливостей, пов'язаних з віком підприємців. Вивчаючи молодіжне підприємництво в контексті динамічного процесу, який спрямований на формування нових цінностей у бізнесі, вказує на те, що вікова група молоді повинна бути до 35 років, щоб відноситися до даного сектору господарювання.

Слід відміти, що молодіжне підприємництво може стати драйвером розвитку економіки, наповнення місцевих бюджетів за рахунок малого та середнього бізнесу, а також реалізовувати інноваційні ідеї. Грунтуючись на вище викладеному, ми можемо зробити висновок, що даний сегмент підприємницької діяльності характеризується більш високою інноваційною відкритістю, здатністю до адаптації до не стабільних соціально-економічних умов та здатністю приймати неоднозначні високо ризикові рішення для досягнення поставлених цілей. Разом з цим специфіка даної категорії громадян визначає проблеми, з якими

вони стикаються при відкритті та розвитку своєї справи. В рамках виявлення найбільш знакових з них, було проведено аналіз публікацій, присвячених вивченню молодіжного підприємництва, на основі яких були виокремлені три групи проблем, які гальмують його розвиток: особистісні чи мотиваційні; відсутність професійних знань та досвіду; законодавчі.

У рамках першої групи виокремлюють особистісні чи мотиваційні труднощі молоді. Обґрунтовуючи проблему низького соціального настрою молоді, відзначають слабку вираженість ризикувати, створювати щось нове, відсутність духу підприємництва та мотивації. Дослідники говорять про те, що молодь більш охоче вибирають стабільність великого бізнесу та державної служби, ніж ризик підприємництва.

У рамках другої групи основною проблематикою є відсутність професійних та специфічних знань у галузі підприємництва, теоретичної підтримки та досвіду. Освіта надає теоретичний базис, але коли справа доходить до практики, більшість не знає з чого почати. Перш за все, це пов'язано з недостатньо високим рівнем та змістом освітніх програм.

Ще одна група дослідників виокремлює не менш значиму проблему: відсутність чіткого законодавчого визначення «молодіжного підприємництва» і, як наслідок, неспроможність виокремлення його суб'єктів для цілей обліку та аналізу, що перешкоджає проведенню об'єктивної оцінки ефективності вжитих законодавчих та виконавчих заходів.

Спираючись на виокремлені проблеми, можна резюмувати, що на даний час не всі вони є релевантними. Мотиваційні та особистісні характеристики, стартові умови для молоді, державна підтримка не завжди є необхідними та достатніми умовами для відкриття власного бізнесу. Молодь наразі готова ризикувати, має високу мотивацію, а держава, у свою чергу намагається максимально підтримати її починання. На наш погляд, молоді не вистачає досвіду та знань не стільки у вишах, скільки в реальному підприємницькому середовищі. Розвитку молодіжного підприємництва буде сприяти процес інтеграції інтересів освітніх закладів, підприємців, населення та органів державної влади, що дозволить досягти синергетичного ефекту. Необхідність об'єднання інтересів стейкхолдерів для підвищення ефективності діяльності різних соціально-економічних систем активно розглядається у сучасній науковій літературі.

З точки зору сучасних авторів, до стейкхолдерів можуть належати тільки ті організації, які не сприймають інтереси стейкхолдерів як обмеження. Деякі автори, відмічають, що в першу чергу зацікавлені сторони – це ті, які можуть впливати на процес прямо або опосередковано, по відношенню до них діє принцип взаємозалежності. Слід відмітити, що практично усі автори. Нами були виокремлені з позиції процесу розвитку молодіжного підприємництва основні групи стейкхолдерів (рис. 1).

Рис.1. Взаємозалежність стейкхолдерів у розвитку підприємництва

Таким чином, процес розвитку молодіжного підприємництва необхідно розглядати у системі відносин основних груп стейкхолдерів, а саме: органів влади, населення та підприємницьких структур та вишів.

На рис. 2 розглянуті основні інтереси у розвитку підприємництва та проблеми, які може вирішити той чи інший стейкхолдер.

Можна виокремити дві групи взаємодії стейкхолдерів. Перша взаємодія – це відносини між основними групами, такими як держава, населення, підприємці та виші; друга – взаємодія відбувається між основними групами стейкхолдерів та молодіжним підприємництвом.

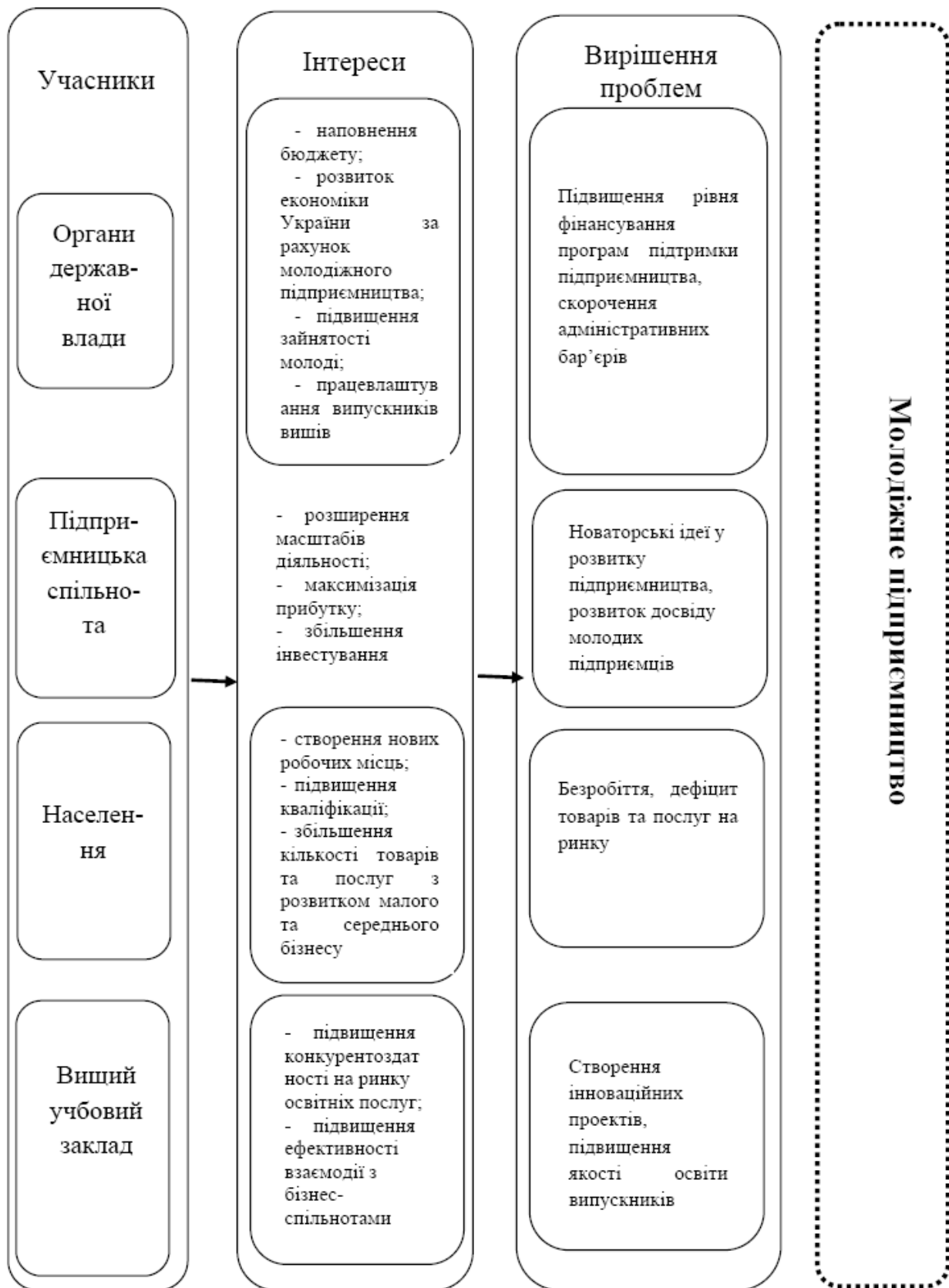

Рис. 2. Інтереси основних зацікавлених учасників

Розглянемо перший вид взаємовідносин стейкхолдерів. Так, наприклад, процес взаємодії органів влади та підприємницьких структур полягає з боку підприємництва у забезпеченні зайнятості місцевого населення, досягненні стратегічних цілей та задач, зростанні надходжень до бюджету. І, навпаки, з боку влади взаємодія полягає у зниженні адміністративних бар'єрів, підвищенні рівня фінансування програм підтримки підприємництва, створенні об'єднань підприємств.

Взаємодія населення та органів влади допоможе забезпечити соціальну стабільність, сприятливі умови життя та зайнятість населення. Населення також грає важливу роль у цій взаємодії – воно сприяє формуванню сприятливого клімату та збільшенню чисельності людей, залучених до трудової діяльності.

Взаємодія вишів та підприємницьких структур полягає у підвищенні ефективності взаємодії з бізнес-спільнотами; у взаємодії з державою – конкурентоздатності ринку освітніх послуг. А взаємодія вишів та населення сприятиме підвищенню якості освіти.

Другий вид взаємодії будується на взаємодії основних груп стейкхолдерів та молодіжного підприємництва. Органи влади, приймаючи участь у розвитку молодіжного підприємництва, сприяють розвитку інфраструктури, створювати умови для наповнення бюджету, організовувати центри взаємодії з молоддю.

Взаємодія підприємницьких структур між собою сприяє збільшенню доходів, розширенню масштабів діяльності, диверсифікації та модернізації виробництва, збільшення інвестування, застосування новітніх технологій.

Створення додаткових робочих місць, залучення населення до підприємницької діяльності, підвищення кваліфікації - все це може стати результатом взаємодії таких груп, як населення та молодіжні підприємницькі структури.

Роль університетів у розвитку молодіжного підприємництва сприятиме підвищенню рівня освіти випускників та створенню нових інноваційних підприємницьких проектів.

Висновки з проведеного дослідження. Для вирішення проблем молодіжного підприємництва держава повинна залучати інститути громадянського суспільства, суспільні та некомерційні організації, самих підприємців. При цьому, важливо розуміти, що молодь повинна бути безпосереднім учасником вирішення регіональних проблем та не повинна знаходитися лише у ролі об'єкту виховання, навчання та соціалізації. Ці заходи, на нашу думку, будуть сприяти розвитку молодіжного підприємництва, створюючи сприятливі умови для цього; держава, у свою чергу, ініціює залучення молоді до підприємницької діяльності.

Література.

1. Думанська І.Ю. Молодіжне інноваційне підприємництво як національна доктрина модернізації економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2013. № 4. т. 2. С. 194-200.
2. Левченко А.О., Янішевська А.В. Молодіжне підприємництво – перспективний шанс для молодих спеціалістів. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2009. № 15. С. 52-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_15_10. (дата звернення 01.09.2020).
3. Культурні індустрії в сучасному місті. URL: <http://www.creativecities.org.ua/uk/creativeindustries/texts/?newsid=22>. (дата звернення 01.09.2020).
4. Кристина Фарінья Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні. URL: https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Research/Creative%20Industries%20Report%20for%20Ukraine_UA.pdf. (дата звернення 01.09.2020).
5. Ларченко А.В. Молодежное предпринимательство как предмет социального управления: региональный аспект. Власть и управление на Востоке России. 2015. № 3(72). С. 92-98

References.

1. Dumanska, I.Yu. (2013), "Youth innovation entrepreneurship as a national doctrine of modernization of the economy", *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences*, Vol 4, no. 2, pp. 194-200.
2. Levchenko, A.O. and Janishevskaya, A.V. (2009), "Youth entrepreneurship is a promising chance for young professionals", *Scientific works of KNTU. Economic sciences*, vol. 15, pp. 52-56, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_15_10. (Accessed 01.09.2020).
3. [creativecities.org.ua](http://www.creativecities.org.ua) (2020), "Cultural industries in the modern city", available at: <http://www.creativecities.org.ua/uk/creativeindustries/texts/?newsid=22>. (Accessed 01.09.2020).
4. Farina, K. (2017), "Development of cultural and creative industries in Ukraine", available at: https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Research/Creative%20Industries%20Report%20for%20Ukraine_UA.pdf. (Accessed 01.09.2020).
5. Larchenko, A.V. (2015), "Youth Entrepreneurship as a subject of social management: regional aspect", *Power and governance in the East of Russia*, vol. 3(72), pp. 92-98

Стаття надійшла до редакції 20.10.2020 р.